

Procesul de tranziție și de reforme post-pandemie pentru digitalizarea societății contemporane românești¹

The process of transition and post-pandemic reforms for the digitalization of contemporary Romanian society

Rodica PRIPOAIE

Conf. univ. dr. Facultatea de Drept și Științe Administrative,
Universitatea „Dunărea de Jos”, Galați, rodica.pripoaie@ugal.ro

Abstract

The digitalization of contemporary Romanian society during the transition and reform process in the post-pandemic period is particularly important for establishing public policies in this area, aimed at improving the performance of public administration and increasing citizens' access to public services, thereby improving their quality of life. The digitalization of public and fiscal administration is happening across all continents, especially at the European level. Thus, a Europe prepared for the digital era is one of the six political priorities of the European Commission in the current period. In Romania, in the post-pandemic period the requirement to speed-up the digitalization of public administration became evident, mirroring trends at the European and international levels. The primary goal of digitalizing public services is to simplify citizens' lives, improve the interaction between the state and its citizens, and increase citizens' trust in public administration. To develop the digital society in Romania, several measures have been taken to regulate the digitalization of public administration, such as electronic archives, electronic identity, electronic domicile, and electronic signature. Ensuring the necessary human resources for the digital transformation process is essential to

¹ Articolul este finanțat prin Proiectul nr. RF2470/31.05.2024 – Societatea contemporană. Tradiție, tranziție și reforme, Facultatea de Drept și Științe Administrative, Universitatea „Dunărea de Jos”, Galați, România.

enhancing the level of digitalization in Romania's public services. This can only be achieved through digital education, which will help develop digital skills for public officials, as well as through digital education for students and citizens.

Keywords: *digitization; digital skills; digital education; e-government*

1. Introducere privind cuantificarea nivelului de digitalizare a administrației publice la nivel internațional

Cuantificarea gradului de digitalizare a administrației publice la nivel internațional se realizează de către Organizația Națiunilor Unite, prin intermediul Diviziei pentru Instituții Publice și Guvernare Digitală (DPIDG). Astfel, prin intermediul bazei de date realizate și actualizate periodic, la doi ani, de către ONU se urmărește posibilitatea de a oferi acces atât guvernelor, cât și societății civile la aceste informații. În acest mod, guvernele statelor pot stabili politici publice prospective de tip foresight în scopul accelerării digitalizării și a educației digitale, îndeosebi în cadrul procesului de tranziție și de reforme în perioada post-pandemică.

Baza de date gestionată de către ONU este denumită *UNeGovKB* și este construită într-un mod interactiv care permite vizualizarea cu ușurință, dar permite și diverse sortări și filtrări ale datelor, prin simpla selecție a diferitelor câmpuri.

Datele statistice privind guvernarea electronică din diferite state măsoară nivelul e-guvernării existent la nivel internațional și realizează o evaluare sistematică a utilizării tehnologiilor informației și comunicațiilor în cadrul sectorului public pentru sporirea eficienței, eficacității și transparenței administrației publice, precum și creșterea accesului cetățenilor din statele membre ale Națiunilor Unite la serviciile publice, și a implicării și a participării cetățenilor în cadrul comunităților locale. Baza de date (<https://publicadministration.un.org/egovkb/en-us/Data-Center>) permite accesarea datelor centralizate pe țări, regiuni, comparativ între diferite state sau orașe.

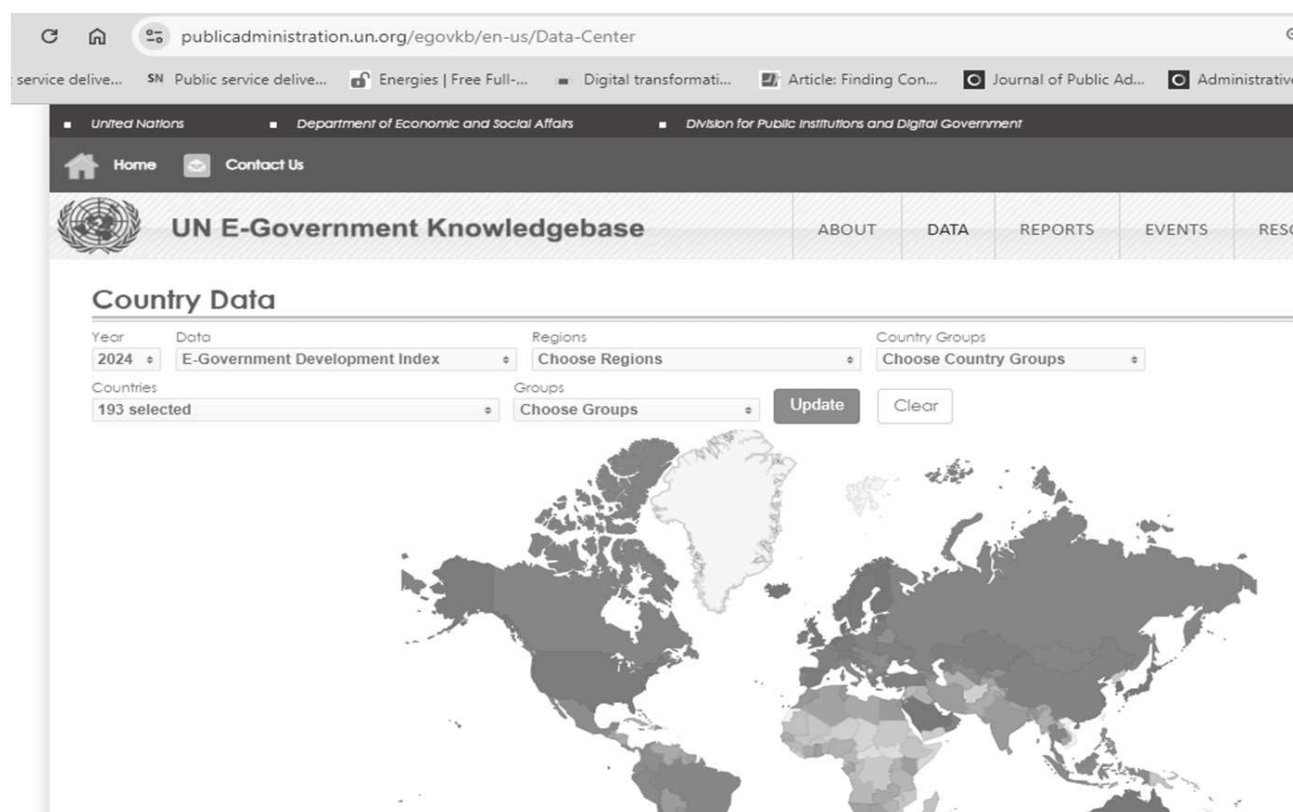


Figura 1.

Sursa: <https://publicadministration.un.org/egovkb/en-us/Data-Center> accesat în data de 1 septembrie 2024.

Gradul de digitalizare a administrației publice se măsoară la nivel internațional cu ajutorul unui indice denumit EGDI (indicele de dezvoltare a guvernării electronice). Acesta este calculat și cuantificat pe baza datelor statistice centralizate de către Națiunile Unite pentru cele 193 de state membre ceea ce arată dimensiunea impresionantă a acestei baze de date.

EGDI prezintă stadiul dezvoltării guvernării electronice în statele membre ale Națiunilor Unite. Acesta se determină având în vedere o serie de indicatori cum ar fi: accesul la serviciile publice prin intermediul instrumentelor digitale, infrastructura digitală, conexiunea la internet și calitatea serviciilor de internet, dar și nivelul de educație digitală, pentru a reflecta modul în care o țară folosește tehnologiile informaționale pentru a promova accesul și incluziunea oamenilor săi.

EGDI este un indicator compozit determinat ca medie aritmetică pe baza a trei indicatori importanți ai guvernării electronice, și anume:

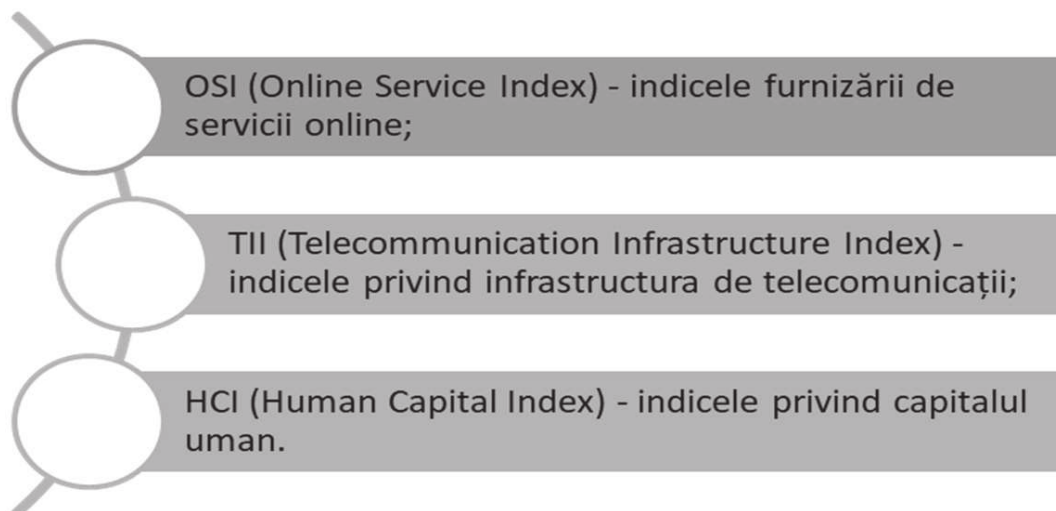


Figura 2.

Baza de date privind EGDII pe diferiți ani, diferite țări, regiuni, grupe de țări poate fi accesată cu ajutorul următorului link:

<https://publicadministration.un.org/egovkb/en-us/Data-Center>. Pentru cele mai recente date centralizate la nivelul anului 2024, în topul celor mai digitalizate state în contextul societății contemporane se află: Danemarca, Estonia, Singapore. România se situează pe locul 72 din cele 193 de state.

The screenshot shows a web browser displaying the 'Data-Center' page. The table below lists the top 15 countries by EGDII score in 2024. The table has columns for Country, Group, Rating Class, Rank 2024, EGDII 2024, and MSQ.

Country	Group	Rating Class	Rank 2024	EGDII 2024	MSQ
Denmark	VHEGDI	VH	1	0.9847	📄
Estonia	VHEGDI	VH	2	0.9727	📄
Singapore	VHEGDI	VH	3	0.9691	📄
Republic of Korea	VHEGDI	VH	4	0.9679	📄
Iceland	VHEGDI	VH	5	0.9671	No*
Saudi Arabia	VHEGDI	VH	6	0.9602	No*
United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland	VHEGDI	VH	7	0.9577	📄
Australia	VHEGDI	VH	8	0.9577	No*
Finland	VHEGDI	VH	9	0.9575	📄
Netherlands	VHEGDI	VH	10	0.9538	No*
United Arab Emirates	VHEGDI	VH	11	0.9533	📄
Germany	VHEGDI	VH	12	0.9382	📄
Japan	VHEGDI	VH	13	0.9351	📄
Sweden	VHEGDI	VH	14	0.9326	📄
Norway	VHEGDI	VH	15	0.9315	No*

Figura 3.

Sursa: <https://publicadministration.un.org/egovkb/en-us/Data-Center> accesat în data de 1 septembrie 2024.

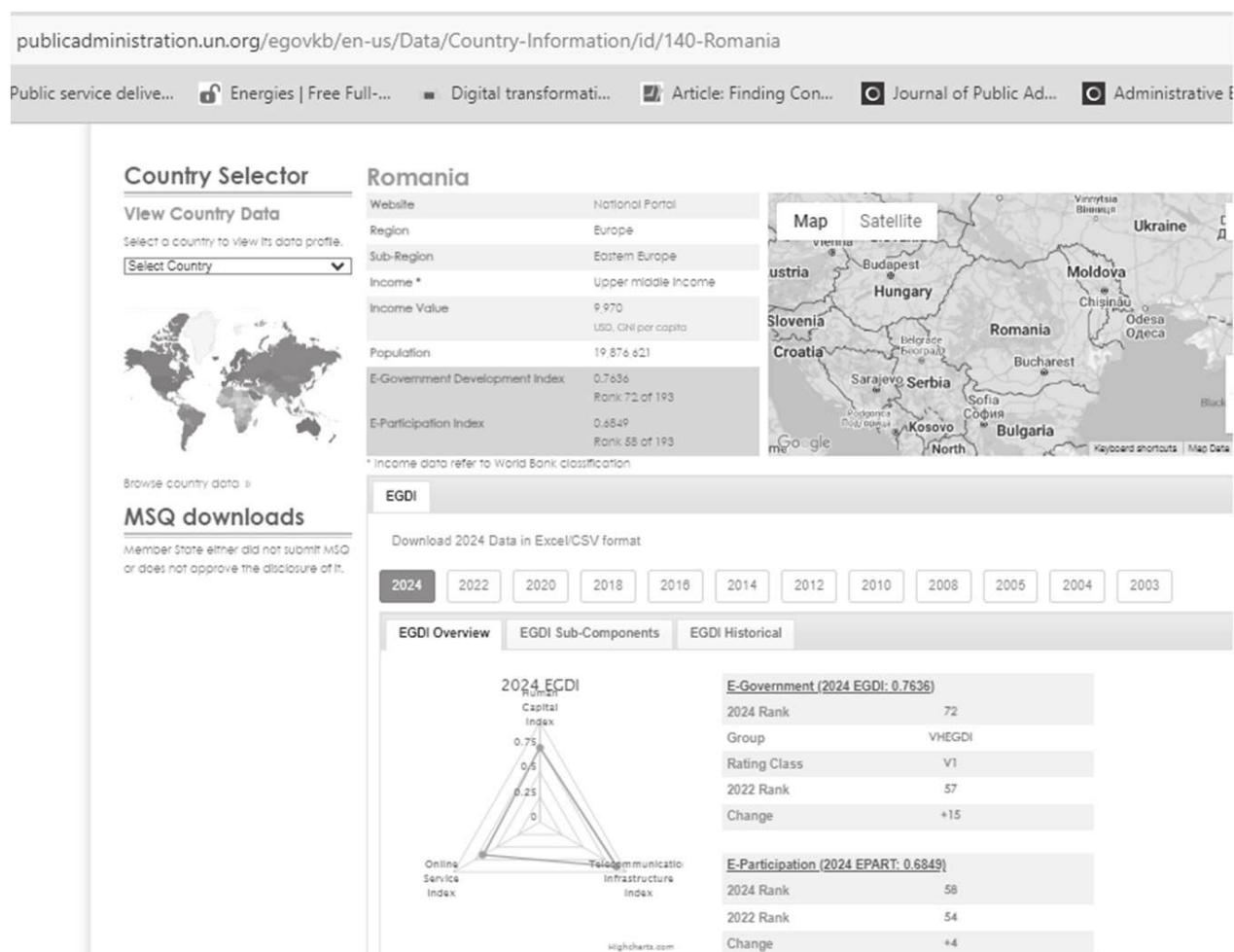


Figura 4.

Sursa: <https://publicadministration.un.org/egovkb/en-us/Data/Country-Information/id/140-Romania/dataYear/2024> accesat în data de 1 septembrie 2024.

2. Analiza nivelului de digitalizare a administrației publice și fiscale la nivel european

Digitalizarea administrației publice și fiscale are loc în societatea contemporană pe toate continentele și în mod deosebit la nivel european, de aceea o *Europă pregătită pentru era digitală* este una dintre cele șase obiective majore ale Comisiei Europene în perioada actuală. La un an după declanșarea pandemiei de Covid-19, în luna martie 2021, Comisia Europeană a stabilit ca obiectiv pentru perioada actuală, denumit *Deceniul digital*. „Obiectivele deceniului digital vor asigura faptul că transformarea digitală în Europa aduce beneficii tuturor cetățenilor²”.

² <https://digital-strategy.ec.europa.eu/ro/policies/europes-digital-decade> accesat în data de 5 septembrie 2024.



Figura 5.

Sursa: [https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/europes-digital-decade-digital-targets-2030_](https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/europes-digital-decade-digital-targets-2030_ro)ro accesat în data de 5 septembrie 2024.

„Într-o lume interconectată, Europa își va dobândi suveranitatea digitală prin construirea și implementarea capacităților tehnologice într-un mod care să le permită cetățenilor și întreprinderilor să profite de potențialul transformării digitale și să contribuie la crearea unei societăți mai sănătoase și mai ecologice³”.

Nivelul de digitalizare a administrației publice la nivel european se măsoară cu ajutorul indicelui DESI (Digital Economy and Society Index). *DESI 2023 dashboard for the Digital Decade* (<https://digital-decade-desi.digital-strategy.ec.europa.eu/datasets/desi/charts>) prezintă clasamentul statelor membre în anul 2023 privind nivelul de digitalizare, după cum urmează:

³ Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor, Busola pentru dimensiunea digitală 2030: modelul european pentru deceniul digital, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A52021DC0118> accesat în data de 5 septembrie 2024.

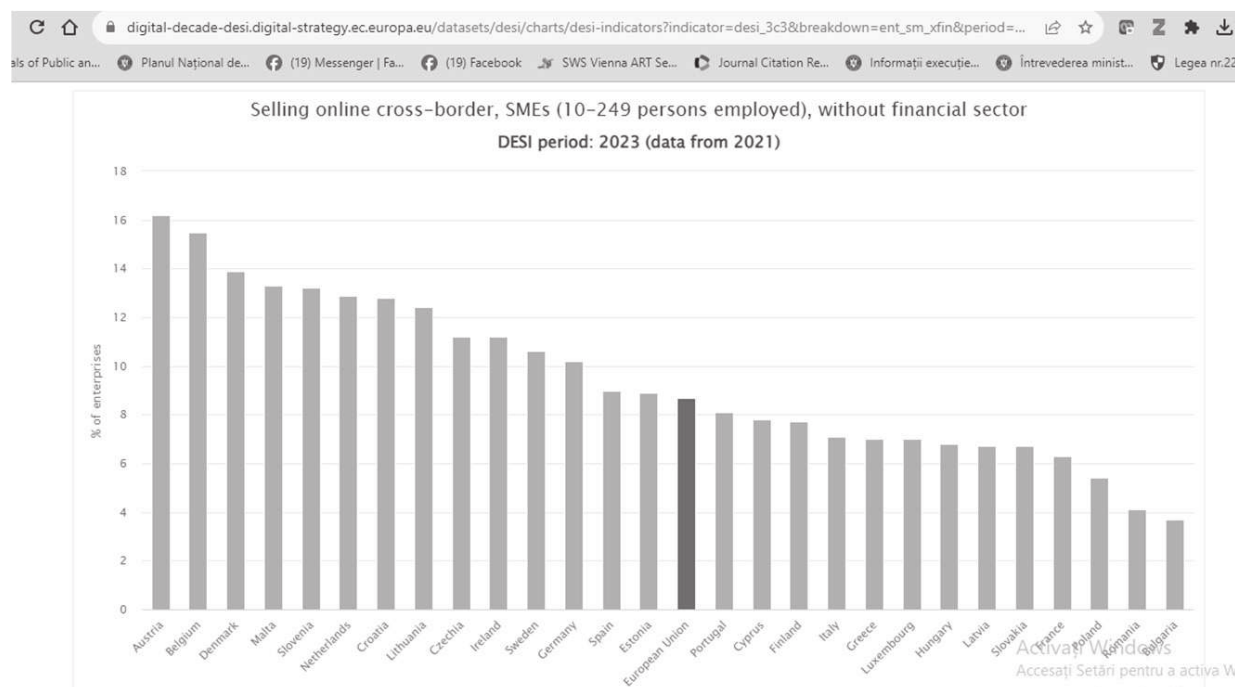


Figura 6.

Sursa: https://digital-decade-desi.digital-strategy.ec.europa.eu/datasets/desi/charts/desi-indicators?indicator=desi_3c3&breakdown=ent_sm_xfin&period=desi_2023&unit=pc_ent&country=AT,BE,BG,HR,CY,CZ,DK,EE,EU,FI,FR,DE,EL,HU,IE,IT,LV,LT,LU,MT,NL,PL,PT,RO,SK,SI,ES,SE accesat în data de 8 septembrie 2024.

Un exemplu de bună practică pentru statele europene puternic digitalizate în domeniul administrației publice este Estonia care este cea mai digitalizată țară din Europa, aceasta construind societatea digitală începând din anul 1991. Alte exemple de țări din Europa care se află în topul DESI 2022 sunt Finlanda, Danemarca și Olanda.

3. Necesitatea digitalizării accelerate a administrației publice în România în context postpandemic

În contextul postpandemic generat de pandemia de Covid-19 a apărut necesitatea accelerării digitalizării administrației publice din România, așa cum s-a întâmplat și la nivel european și internațional.

Deși, la nivel european, majoritatea statelor membre se situau pe o poziție mai bună decât România în Clasamentul DESI, cu toate acestea

Comisia Europeană a adoptat în luna martie 2021, un obiectiv denumit *Deceniul digital*. România a avut o performanță similară atât înainte, cât și după pandemia COVID-19, ocupând penultimul loc dintre statele membre ale UE la patru din cele cinci componente ale DESI. Din luna noiembrie 2019 a fost înființată *Autoritatea pentru Digitalizarea României (ADR)* ce a avut ca scop principal coordonarea transformării digitale a societății românești.

Principalul factor care a determinat o slabă dezvoltare a serviciilor publice electronice în România îl reprezintă lipsa interoperabilității bazelor de date.

Accelerarea digitalizării administrației publice românești presupune patru direcții de acțiune, pentru crearea unui „ecosistem digital capabil să funcționeze, să inoveze și să transfere servicii și produse digitale inovative în beneficiul societății și economiei”⁴.

Cele patru direcții strategice sunt:

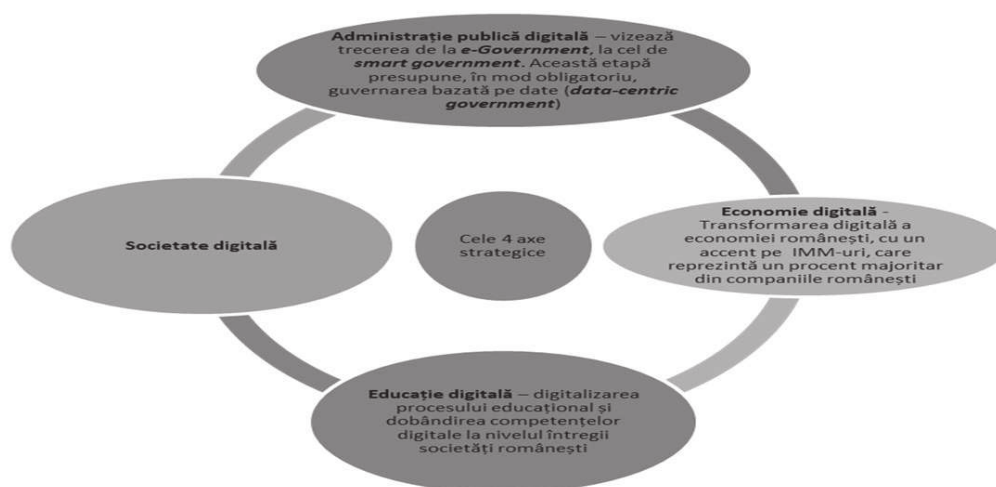


Figura 7.

⁴ <https://financialintelligence.ro/cercetarea-inovarea-si-digitalizarea-in-programul-deguvernare-vezi-viziunea-pe-termen-mediu-privind-transformarea-digitala-a-romaniei/> accesat în data de 10 septembrie 2024.

Digitalizarea administrației publice se bazează pe patru piloni esențiali, și anume:

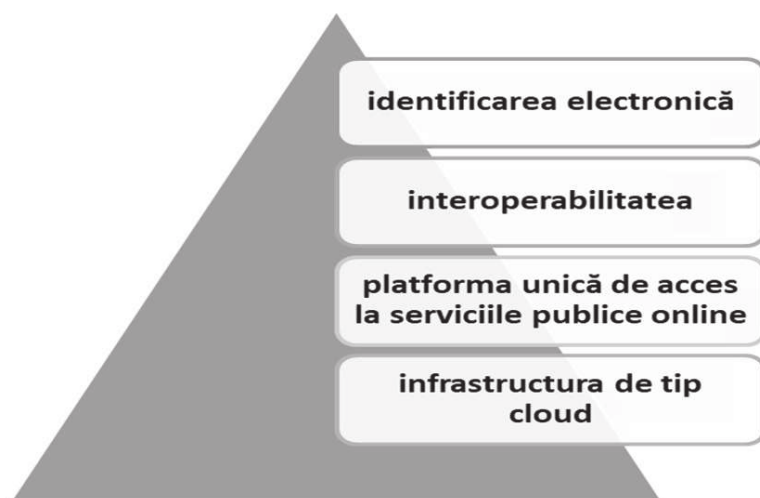


Figura 8.

Societatea românească trebuie să-și accelereze tranziția digitală pentru a putea transforma amenințările în oportunități în domenii, precum: administrație, educație, dar și în domenii emergente, având în vedere potențialul inovativ al României în domeniul IT&C.

Un aspect deosebit de important pentru accelerarea digitalizării administrației publice o reprezintă componenta de *educație digitală*. Aceasta vizează dezvoltarea abilităților digitale, atât în rândul cetățenilor în calitate de utilizatori ai serviciilor publice electronice, cât și în rândul elevilor și studenților ce vor fi viitorii beneficiari ai acestor servicii sau potențiali angajați în cadrul administrației publice locale și/sau centrale, precum și în rândul actualilor funcționari publici.

4. Societatea digitală

În scopul dezvoltării societății digitale în România au fost luate o serie de măsuri pentru reglementarea domeniului digitalizării administrației publice, precum: arhivele electronice, identitatea electronică, domiciliul electronic, semnătura electronică.

În țara noastră funcționează mai multe platforme IT importante care asigură atât cetățenilor, cât și persoanelor juridice acces la serviciile publice, alături de o serie de platforme IT specifice, cum sunt: Sistemul

Electronic de Achiziții Publice (<https://www.e-licitatie.ro/pub>); Sistemul Agenției Naționale de Cadastru și Publicitate Imobiliară pentru emiterea extraselor de carte funciară (<https://www.ancpi.ro/>); Portalul instanțelor de judecată (<https://portal.just.ro/SitePages/acasa.aspx>); Registrul Comerțului online (<https://myportal.onrc.ro/home>); Sistemul informatic al Ministerului Finanțelor Publice și al Agenției Naționale de Administrare Fiscală (https://www.anaf.ro/anaf/internet/ANAF/servicii_online/).

De asemenea, unele platforme IT relevante au un rol orizontal la nivel național în vederea consolidării e-guvernării, care au devenit mult mai cunoscute și dezvoltate în context postpandemic, și anume: Sistemul electronic național (<https://www.e-guvernare.ro/>); Sistemul național electronic de plată online a taxelor și impozitelor (www.ghiseul.ro); Punctul de contact unic electronic (<https://edirect.e-guvernare.ro/SitePages/landingpage.aspx>).

Având în vedere că până la sfârșitul anului 2019 nu exista o centralizare a serviciilor publice care puteau fi accesate prin intermediul unor platforme electronice, pandemia a constituit o oportunitate pentru administrația publică românească pentru a accelera procesul de digitalizare. S-au adoptat numeroase acte normative pentru reglementarea și sprijinirea procesului de digitalizare ceea ce a stat la baza dezvoltării și eficientizării platformelor IT importante la nivel național în scopul consolidării e-guvernării. În acest scop a fost realizat Catalogul Național al Serviciilor Publice (<https://edirect.e-guvernare.ro/Admin/Catalog/ServiciiComplet.aspx?TipPers=PF>). Pe site-ul ADR sunt prezentate platformele electronice disponibile, precum și proiectele derulate și/sau finalizate, precum și PNRR și Programul Europa Digitală.

În această perioadă se finalizează proiectul privind *Sistemul Informatic Integrat pentru Emiterea Actelor de Stare Civilă – SIIEASC* care permite înregistrarea doar în format digital a evenimentelor de viață naștere și deces..

5. Legătura dintre digitalizarea societății, nivelul de trai și corupție

Digitalizarea serviciilor publice duce în majoritatea cazurilor la scăderea indicelui de corupție, reducerea birocrăției precum și la creșterea calității vieții cetățenilor și la o mai bună colectare a veniturilor publice în cazul digitalizării plăților.

Digitalizarea serviciilor publice are ca obiectiv principal simplificarea vieții cetățenilor, precum și îmbunătățirea interacțiunii dintre stat și cetățeni și creșterea încrederii cetățenilor în administrație. Având în vedere aceste obiective, Autoritatea de Digitalizare a României în colaborare cu Guvernul României și unitățile administrativ teritoriale au adoptat o politică publică de e-guvernare, dar și un plan de transformare digitală pentru următorii ani. O parte importantă dintre proiectele strategice de digitalizare au fost deja implementate, iar restul urmează a fi implementate în viitorul apropiat.

Există studii care analizează legătura dintre corupție, digitalizare și nivel de trai, pe baza datelor statistice. Și s-a constatat faptul că în țările cu un nivel ridicat de trai, nivelul de digitalizare este mai ridicat, iar indicele de corupție este mai mic.

6. E-guvernarea și barierele digitalizării societății din România

E-guvernarea nu constă doar într-o simplă utilizare generalizată a unor instrumente tehnice în sfera administrației publice, ci presupune o adevărată transformare digitală, inclusiv creșterea competențelor digitale ale funcționarilor publici, dar și a cetățenilor, pentru a putea beneficia de servicii digitale. Doar astfel, e-guvernarea va crea o societate deschisă și democratică, competitivă și performantă. Cetățenii își doresc ca în interacțiunea cu instituțiile statului, să evite birocrăția, ceea ce se poate realiza prin digitalizare.

E-guvernarea presupune o administrație publică flexibilă, performantă și orientată către cetățeni. În acest scop sunt necesare politici publice coerente. Având în vedere, ritmul actual de dezvoltare a lumii în care trăim, la nivel european, digitalizarea vizează atât sectorul public cât și cel privat. Debirocratizarea nu face altceva decât să faciliteze un acces simplu și rapid la servicii și informații. Reducerea birocrăției vine